

Белият връх

На юбилейния си 50-ти рожден ден, през 2000 г., получих от колегите туристи албум. В него беше поставена една снимка на скалист планински масив с множество остри върхове и спускащи се от него снежни езици. Под снимката имаше надпис: "Нейков, чакаме те!" Колегата Веско Попов се бил качвал с кабинката до иглата Миди (3842 м) в Шамони и направил тези снимки по време на пребиваване във Франция. Тогава не допусках, че ще видя всичко това със собствените си очи.

Идеята за изкачване на Монблан (4807 м) назря постепенно. Тя стана логично продължение на усилената дейност на Студентското туристическо дружество "Академик" от 2000-та година насам. Преминаването през всички хижи на Централен Балкан за 5 дни и половина през 2000 г., европейските пешеходни отсечки в България (Е-3 – Ком – гара Кръстец за 9 дни, Е-4 – Витоша – Верила – Рила – Пирин – 8 дни и Е-8 – Рила – Родопи) през 2001 г., както и изкачването на Митикас – Олимп (Гърция), на Молдовяну – Фъгъраш (Румъния) и опита на Боботов Кук – Дурмитор (Черна гора), повиши апетита ни към нови, по-високи първенци в Европа.

Точно в този момент ни попадна оферта на планинарска агенция "Мондо" с познатия ни водач м.с. Евгени Динчев за изкачване на реалния първенец на Европа Монблан – 13 дни, 200 долара. Решението бе взето без много дебати. Групата на СДТ се очертаваше в състав от около 10 човека. В календарния план за пешеходен туризъм на дружеството изкачването на монблан бе върховата изява и другите прояви бяха подчинени на него, като своего рода подготовка.

Започнахме да събираме информация и да попълваме екипировката си. Със страхопочитание четяхме и коментирахме книгата "Монблан 82" за изкачването на варненските алпинисти. От нея узнахме за опасностите по маршрута и важността на всеки детайл от екипировката. Поне по 3 пъти всеки един е пътувал до София за закупуване на обувки, щетки, очила, якета, клинове, котки, скални чували, палатка, карабинери, въжета и други аксесоари. Това, което не намирахме в магазините или ни беше прекалено скъпо, вземахме назаем от приятели. Като сложим и разходите за закупуване на концентрирани храни, сумата се оформи доста прилична. Впоследствие се оказа, че и разходите за нощувка и транспорт в Шамони са за сметка на участниците и това още повече разклати финансовата ни стабилност.

В течение на подготовката някои от желаещите се отказаха, други се включиха в последния момент и така най-накрая се оформи група в състав: Николай Нейков, Иван Марчевски, Катя Дакова, Мирослав Нейков, студентите Явор Гарев и Илиян Дуков, и Ангел Величков – член на общинското туристическо дружество.

На 9 август, пред стадион "В. Левски", нашата група се присъедини към другата част на експедицията – общо 38 човека, предимно софиянци. Хаос от багаж – раници, чанти, кашони, найлонови торбички и камара хора – участници и изпращачи, около час и половина се движат брауново, докато всичко си идва на мястото и в 16,30 часа автобусът, с двама шофьори, потегли. При излизане от София дозареждаме с минерална вода, ядки и вафли за дългия път.

На българската и сръбската граница процедурата е тромава, но след изваждане на стекове цигари и консерви, кола, всичко приключва нормално. Преминаваме по светло красивия каньон на река Нишава, между Пирот и Ниш, по тъмно – осветения Белгард, събуждаме се на хърватската граница, където на два пъти от автобуса се изнасят стекове с цигари, и в ранна утрин преминаваме през красивия Словенски край – гори, поляни, замъци. От идиличната картина ни изважда млада, мощна италианска карабинерка. Скарва ни се за нещо, ама нали беше на италиански...

Итака, вече сме в Италия. Отбиваме се след време от магистралата и след около час обиколен път спираме на голям паркинг до морето. Обясняват ни, че срещу нас е Венеция. Дъждът, който ни съпровожда от Сърбия, още вали с променлива сила.

Автобусът е длъжен да направи 8-часов престой, което ни дава възможност да отделим време за легендарния град. С корабче отиваме до площад "Сан Марко". Пет часа обикаляме Венеция из тесните улички и пресичаме разни канали по разни мостчета. Лъха на древност, романтика и канални води. Кулата, катедралата, Моста на въздишките, Канале Гранде, Понто Риалто, Двореца на дожите привличат огромно мнозинство от туристи. Пълно е с народ. Даже гондолите с мъка се разминават – и каналите са пренаселени. Във Венеция започваме да опознаваме групата. Разбираме, че има лекар, втори водач, преводач, оператор и доста хора със странности в характера.

В 10 вечерта отпътуваме. Пресичаме Северна Италия през нощта. Огромни светкавици раздират небето на север – нам са Алпите.

Какво ли време ни очаква на Монблан?

Рано сутринта навлизаме в долината на Аоста. Ограждат ни вече високи над 2000 м върхове покрити с пресен сняг. Редят се стари селца и крепости. Достигаме градчето Курмайор. Между нас и Шамони е само тунелът под Монблан – 11,6 км. Пред самия тунел обаче ни спират и охраната ни дава да разберем, че и стекове и кола не помагат – автобусът ни е стар, без сертификат и от съображение за сигурност не му разрешават преминаване през тунела. Обикаляме допълнително 400 км през Торино, тунела Фрежус, Албервил и най-после навлизаме в долината на Шамони. Настанени сме в пансиона "Монтаняр Волант". Стаите са пренаселени, някои спят на матраци, а в трапезарията е пълно с корейци, които постоянно готвят нещо миризливо и шумно си го ядат.

12-ти (понеделник) е почивен ден. Спим до късно (9 часа), а в 10 имаме уредено посещение във Висшето училище за ски и алпинизъм – най-старото и реномирано планинско училище за гидове и високопланински специалисти. Сам директорът Даниел Холцбергер ни развежда из залите, библиотеката, показва ни макетите, изложбите на екипировка и фотоси от различни краища на света.

Времето е отлично и в свободния следобед свищовската група решава да посетим ледника Босон. Той се спуска ниско и ни се вижда много близо до долината. Вземаме котки, пикели и щеки и тръгваме. Минаваме покрай градчето, пресичаме по пътека край къмпингите и излизаме точно пред входа на тунела Монблан. На всяка пресечка има указателни табели, сочещи ледника и Каскада дю Дард. Пътеката ни извежда в края на гората над ледения език. Огромни грамади начупен фирнован сняг са застинали пред нас. Оттук нататък е забранено преминаването, а нали не сме стъпвали още на ледник... По пътечка, явно и други слизат, се спускаме в огромния улей. Височината на леда обаче е около 10-12 метра, часът е 3 следобед, а ние сме в най-долната част. Всичко е над главите ни, стръмно е и се осмеляваме да доближим снега само за снимка, след което се оттегляме на безопасно разстояние.

Ангел предлага да се изкачим по-високо, до ледените пирамиди. Започваме да изкачваме оголеното, почти с отвесна стръмнина, дъно. На Явор като че ли му е най-трудно. По едно време се загубва Катя, викаме ѝ и разбираме, че се връща обратно. С труд достигаме една заравненост над боровата гора и виждаме колко много ледник има нагоре. Босон е най-големия леден поток в Европа, дълъг 3600 м, с движение от 1 м в деенощие. Докато се суетим, забелязваме отдолу да изпълзвява Катя, минала е по встрани, а не се е отказала. В същото време до нас минават момче и момиче. Слизат направо покрай ледника. Какво е учудването ни когато разбираме, че раницата на момчето е седалка и оттам размахва ръчички и крачета двегодишно детенце. Браво! Обучение от най-ранна възраст. Но рисковано!

Връщаме се през гората, минаваме край водопада Дард и по обратния път се връщаме в базовия лагер (пансиона). Единствените сме, които са излизали в планината. Другите са почивали и са опознавали Шамони. Въпрос на вкус.

На 13-ти по план ще вработваме в снежни условия. Изчакваме корейците да освободят столовата, закусваме и се отправяме към зъбчатката – влакче с 3 вагона, приспособено да изкачва стръмни наклони. Срещу 13 евро след 20 минути слизаме на

станция Монтанвер. До тук е било нивото на ледника Мер дьо Глас преди 150 години. Леденото море взема очите ни със спокойните си извивки. Всичко над него е величествено – легендарния Дрю, Гран Жорас, Егюи дьо Републик и множество именни и безименни игли, върхове, скали. Чувстваш се трошичка в безкрая на природата.

Асимилираме гледката и започваме спускане, отначало по пътека, а после... Ужас! Дъхът ти спира! Ледникът е на 100 м под нас. Дели ни гола отвесна стена, изгладена от хилядите години ледено движение. Оттук отвесно надолу водят забити в скалата метални стълби. Броя около 200 напречни подпорки докато слизам с гръб към нищото, до дъното на ледника. Някои, разбира се, не от свищовската група, ползват и помощно обвързване с въжета.

Е, най-после слагаме котките, опитваме пикелите в леда и тръгваме нагоре. Край нас много и най-пъстър свят – обувки, котки, пикели, каски, седалки. Очите ни все в чуждата екипировка. Ама екипировка!

Групата се разделя. Едни тръгват към горната част на ледника да се раздвижат, а ние оставаме да се поупражним. Намираме подходяща цепнатина, катерим с и без осигуряване, изкачваме ледени отвеси с 2 пикела, траверсираме улеи. И естествено правим много снимки. След това и ние се изкачваме към горната част на ледника. Времето е слънчево и горещо. Върху леда текът потоци, които изчезват в бездънни отвори. Дебелината на леда тук е между 200 и 400 м. Достигаме сливането на ледниците Такюл и Лешо, т.е. началото на Мер дьо Глас, почиваме и поемаме обратно.

На стълбите има много хора и трябва да се изчакаме. На станцията обаче те са още повече. Чакаме около час в навалищата, макар че пристигат по две влачета едновременно. Забелязваме, че и в цивилизована Европа гледат да те прередят и прескачат уж разсеяно загражденията. Свикнали сме в България, но тук това малко ни изнервя. Най-после редът ни идва заедно с 3 влачета едновременно.

Прибираме се изморени. Голямо удобство в пансиона са осемте душ-кабини с постоянно топла вода. Неудобно е, че през минута трябва да натискаш бутон за водата. Освежени изчакаме корейците и ядем с голям апетит консервите със сарми и боб.

Вечерта имаме съвет. Идва ред на Монблан. Според метеопрогнозата времето ще много добро. Имаме две резервации на високите хижи за по 12 човека, а сме 38. Евгени и Госпата решават да тръгнем в три групи. Първата утре – с най-подготвените, като всички ще тръгнат с тях до първата хижа Тет Рус (3167 м) за аклиматизация и ще се върнат обратно в Шамони (1050 м). На следващия ден, 15-ти, ще тръгне втората, а чак на 17-ти третата. Групата от Свищов тръгва, разбира се, на 14-ти. Катя е единствената жена в първата група.

Стягаме багаж, прецизираме необходимите вода, дрехи, храна, подсилки, съоръжения, пренасяме излишното в автобуса и лягаме да спим.

14-ти август е началото на нашата атака. С автобуса отиваме до Лез Уш, селце на 10 км от Шамони. За 8 евро лифтът ни изкачва до Белвю. Оттам със зъбчатката – Трамвай Монблан (имало е идея той да стига до самия връх) до Орлово гнездо (Нид д'Егл) – на 2364 за 12 евро.

Започваме бавно изкачване по каменист склон с много серпантини. Вляво от нас хоризонтът е закрит от скалист ръб, затова пък вдясно се вижда целият ледник Бионасе с едноименния връх зад него. Постоянно над нас прелита хеликоптер с някакъв товар. После разбираме, че до Тет Рус се строи нова сграда.

Слънцето започва да препича. За радост след половин час откривам ручейче и сред камънака намирам извора му. Пием вода, почиваме (преходът днес е само 4 часа, а по-голямата част от групата остана за следващото влаче). Освежени, попълнили водните запаси, възлизаме до изоставен заслон. Зад него гледката към долината на Шамони е великолепна. Отреща е вр. Бреван с лифтовата станция, зад него се разстила море от върхове. Правя снимка, хващам самолет, който лети под нас над Шамони. Усеща се, че сме в зоната на 3000 м. Катя снима с камерата и най-после намира място за уединение –

един от проблемите тук. Продължаваме нагоре с върволицата хора. Започва много стръмно изкачване, но с удобни серпентини. Набираме бързо височина. Виждаме от високо как се приближава нашата група. Преди да достигнем снега на ледника Тет Рус всички се събираме заедно. Слагаме котките, прекосяваме снежното поле и ето хижа Тет Рус (3167 м). Времето е слънчево, затова оставаме отвън. След около час другите си тръгват, като всеки лично пожелава на всеки успех в изкачването. С Иван тръгваме малко нагоре. Над нас е 600-метровата каменна бариера под хижа Егюи дю Гуте (3835 м) с Кулоара на мъртвеца в началото. Решаваме да се изкачваме 1 час, да постоим на тази височина за аклиматизация и да се върнем. Преминаваме през Кулоара на дистанция – постоянно падат камъни и трябва единият да наблюдава. Достигаме след около час равен гребен и се установяваме там. Горе на хоризонта, кацнала над пропастта, блести Егюи дю Гуте, по ръба катерят свързки – почерняло е, под нас в улея постоянно се търкалят камъни. Споделяме си , че голям зор ни чака тук, а това ще е само половината от утрешната задача.

На слизане срещаме двойка словенци – дядо на около 75 години и внучка - около 16, които бяхме задминали в Кулоара. Вървят бавно и се чудим кога ще изкачат това отсреща. Същата двойка ще настигнем на същото място след два дни на слизане от върха. Бавно и упорито, осигурявайки се като по учебник, те ще са осъществили успешно изкачване – може би “лебедовата песен” на дядото.

Прибираме се към заслона. Групата вече е настанена. Но раници, пикели, щеки, котки задължително остават в антрето и сервизното помещение. Ядем на спокойствие – няма корейци. Явор пълни бутилки от минерална вода със сняг, за да се стопи през нощта. Вода тук и нагоре няма. Продават минералната по 4 евро за 1,5 литра. Умишлено не носим сапун, четка и паста за зъби, кърпа. Мием се със сняг и се бършем със салфетки.

Изненадват ни с цената – 15 евро нощувка, плюс отскоро задължителна закуска от 8 евро (две филийки, кубче масло, сладко, мляко с какао, сок), но вече сме се хванали и няма как.

Спим над столовата на нарове. Горещината е непоносима. Вземаме бутилките със сняг на Джони (Явор) и всеки се охлажда, като гушка бутилка. Въртим се цяла нощ. В 1 часа става група, която ще тръгва към върха. Смях, тропот, шумолене – съвсем се разсънваме. Жаклин, планински спасител от Габрово, е бесен. Хвърля обувки и произнася нецензурирани тиради към европейците. Как да е, изкарваме нощта.

Ставаме на 15-ти в 6. Посещаваме сандъка – тоалетната, кацнала над 200-метрова пропаст, в която се държиш за алпийско въже при извършване на определената дейност. Изяждаме за нула време 8-те евро и вече сме готови за път. Атмосферните условия са отлични, няма нито един облак.

Пресичаме ледника, преминаваме лесно опасния Кулоар (третата група се разминава тук с изтърван пикел, профучал на около метър от главата на Димо). Още е рано, снегът е стегнат и няма каменопади. Започваме бавно да пълзим по скалите. От средата нагоре ръбът се стеснява, но има поставени въжета. Допълнителна трудност е разминаването – постоянно слизат хора. Най-опасен тук обаче е Джони. Щеките му не са съгъваеми и сложени в раницата са като копие за всеки идващ отгоре. И 14, колкото сме в първата група, е голяма бройка. Разтегляме се и постоянно се изкачваме. С нас е доктора, Илиicho от Дряново, Емо – най-дългия човек (над 2 м) когото видяхме в планината, Краси, който е качвал Килиманджаро, Жак, все образи.

Вървим бавно за аклиматизация. Стъпва се по нестабилни камъни, на моменти си е направо катерене. Хвърляме доста усилия и преди 12 часа се изкачваме на тясната площадка пред Егюи дю Гуте (3835 м). Обръщайки се назад потръпваме от удоволствие и малко страх. Тет Рус е ниско, долу, хората там изглеждат като мравки. По скалите продължават да мърдат черни точки, а отсреща делеч, далеч се белее междинната

станция на влакчето – Мон Лашат. Зад всичко това се редят скалисти масиви, закриващи Женевското езеро.

Почиваме, похапваме концентрати, сръбваме скъпоценна вода и поемаме пак.

Излизаме на ледников ръб. Този ръб притиска хижата и всеки ден тук копаят сняг, за да поддържат 1 м разстояние до стените. Напред блесва с непоносима белота връх Дом дю Гуте. Наляво вече на нашето ниво е иглата на Миди. В снега, от двете страни на пътеката са окопани палатки – цял височинен лагер. Скоро започваме дълго изкачване по стръмен снежен склон. Тук някъде трябва да е границата от 4000 м. Никой от нас не беше я преодолявал. Среждаме италианци, които слизат. Единият има алтметър – височината е 4015 м. Викаме “Ура!”, поздравяваме се. Оттук нагоре обаче се проявяват признаците на планинската болест. Става ни все по-трудно. Вървим бавно, почиваме по-често. Пък и не бързаме, трябва да пестим сили и за утре. Краси е в криза, изостава чувствително. Докторът е постоянно до него. Излизаме след около два часа на Дом дю Гуте. Пред нас вече е Монблан в цял ръст. Под нас е полето Вало, а заслонът блести отсреща – ако се протегнеш, ще го пипнеш в кристалния въздух. Но всъщност е още на около час път. Спускаме се бавно към платото Вало, пресичаме го и започваме изкачването към жадуваната сребърноблестяща кутия. Излизаме до заслона с чувство на облекчение – 4362 м, това е сградата, построена на най-високо място в Европа. Оглеждаме се. Наоколо само жълт сняг, тук-там с кафяви примеси. Намирихва на нещо познато. Влизаме в заслона на сянка и хладовина. Миризмата тук е непоносима. Под масата, край една от стените, камара боклук. Поне има нарове и тук-там одеяла. Но с миризмата не можем да свикнем. Оказва се, че тоалетната е вътре в заслона – метално седало с открита дупка. Въпреки всичко хапваме по малко, топим сняг с три примуса, прием сокове. Докато се обслужваме в заслона, Жаклин и Илийчо тръгват нагоре. Излизаме с Иван да си направим разтъпкването около 18,30 и ги среждаме – вече изкачили върха, връщат се. Без котки сме и не се изкачваме много. Тук има и твърд лед и хич не е безопасно – наляво и надясно са дълги снежни улеи. Бързо можеш да слезеш до 3000 м. Стоим, наблюдаваме прекрасния залез и се насочваме към заслона.

Преди да влезем в него виждаме долу на платото двама. Единият лежи, другия маха с ръце и чуваме вик за помощ – “Help!”. Съобщаваме и докторът с Евгени слагат котките и бързо слизат към платото. Оказват се англичани. Единият получил криза, но имат мобилен телефон и са се обадили за хеликоптер. Скоро се появява и самият хеликоптер. Наблюдаваме спасителна акция. Казват, че такова повикване без застраховка струва около 1000 евро. Тези сигурно са застраховани, защото веднага пострадалият бе качен в машината и отнесен за оказване на първа помощ.

В заслона освен нас за нощувка са отседнали още двама. Миро пита откъде са. От държава между Испания и Франция казват те. Отговаря им: “Аха, Андора!”

“Не! – казват. – Баски!” Добри момчета. Напълваме нарочете. Не можеш да се обърнеш. Лягаме да спим, всеки се върти. На другия ден споделят – болки в главата, трудно дишане, гадене, разстройства. Почти всеки го е усетил. Аз специално се принуждавам от време навреме да правя няколко дълбоки вдишвания и усещам особена празнота в областта на сърцето. Посред нощ се появяват 5-6 словаци. Готвят си храна, топят сняг, гласят се да нощуват. Споменават за джентълментство и Миро и Жак приемат словачка помежду си. Споделят на другия ден, че се преоблякла пред тях, сигурно от благодарност. Дали сме спали въобще не знам, но беше топло и сутринта се чувствам бодър. Най-упоено е почивал, предполагам, Ачо, защото краката на един от словаците бяха пред главата му.

16 август. Евгени ни вдига (не казвам буди) в 5 часа. Нагоре, че и надолу в мрака мърдат светулки – челниците на хората, които вече изкачват или слизат от върха. Докато се оправим в теснотията обаче минава повече от половин час. Излизаме на чист, ама наистина чист въздух, макар че ще миришем “на Вало”, както казва Иван, още два дни.

Оставяме ненужния багаж, сменям щеките с пикела. Проверявам дали съм вземал онова увито във вестник нещо, което нося от България.

В 5,40 тръгваме. Изкачването по гърбиците Бос ни мъчи още в началото. Задъхваме се бързо, спираме често, не вървим равномерно. Маршрутът минава по много тесен ръб, разминаванията са опасни, но пък поемаме няколко глътки въздух в повече. Спускането след Бос ни осигурява нова опасност – вляво, на метър зяят коварни пукнатини. Започва ново изкачване. Емо и Иван споделят, че вървят на инат. Аз правя 5-6 нормални крачки, в следващите 5-6 краката стават като от олово и спирам за да поема въздух. Очаквам с всички сетива да ме удари кризата – глава, сърце. Знаем ли къде? И отново 10-12 крачки. С изкачването започва да духа все по-силно. Температурата вече е около минус 15 градуса. Вадя якето, обличам го върху полара, вдигам качулката, но в студа не мога да го закопчея. Иван спира да ми помага. Слагам външните ръкавици марка “Ройбов” и със замръзнало чене правя опит за шега, естествено, дебелашка. Викам на Иван: “Дотук съм! Връщам се!”

Той гледа неразбиращо и нищо не казва. На около 20 минути от целта сме. Групата се е отдалечила на 30 метра напред. Вървим с онова темпо и не усещаме, че вече сме на върха. Миро ни среща и бием ръце. Почваме да се прегръщаме. Всеки от студа провлачва думите в замръзналата си челюст, но всичко е ясно. Изведнъж осъзнаваме, че вече наистина сме на най-високото. Вадим фотоапарати, аз вадя и увитото във вестник българско знаме и започва едно снимане – моно, по двойки, групово. Часът е 7,40 (8,40 българско време).

Освен нас на върха се разхождат още около 20 човека от различни националности. Плюс двама парапланеристи, които запечатвам на лента при скока им от 4807 м. Единият от тях за малко да изхвърли с крилото Пламен и Илийчо, които му помагат да излети. Пламен се спира омотан от въжетата на 1м от южната пропаст на върха.

Правим още панорамни снимки, Катя върти с камерата, докторът също е с камера. Гледката е величествена. чувстваш се като древен бог – всичко е в краката ти. Егюи дю Миди изглежда като карфичка на 1 км по надолу. Снимам го, за да види Веско Попов как изглежда този връх отгук. Джони пък пали цигара. Колко ли са пушили на 4807 м?

В 8,10 тръгваме обратно към Вало. Слизаме бързо. Усещам обаче замръзване на пръстите на двата крака. В бързината сутринта не съм обул необходимия чифт чорапи. Мърдам пръстите доколкото мога, за да се стоплят и така достигам Вало. Стягаме багажа и потегляме с чувство на изпълнен дълг. Говорим си обаче, че горе не бяхме усетили напълно присъствието си на върха. Всичко беше станало някак набързо и като че ли в някакъв транс.

По обяд сме вече на Егюи дю Гуте. Докато почиваме започва да пристига и втората група. Поздрави, впечатления, съвети, размяна на екипировка, суетня, пожелания за успех.

Тръгваме. Спускаме скалистата бариера за толкова за колкото я бяхме изкачили. Пак разминавания и пак Джони със страшните щеките. Изпреварваме пред Кулоара дядото с внучката. Преминаваме на скорост – отгоре постоянно сигнализират за търкалящи се камъни. Слизаме бързо по снежното поле. Ачо не може да направи мечтаното спускане “на рамас” – снегът вече е много мек. Преминаваме покрай хижа Тет Рус и в началото на каменната пътека сваляме котките. Пече яко, голи сме до кръста, къпем се със сняг. Даже правя едно атрактивно спускане на гол корем по прясната за удивление на простолюдието от Европа, а Миро имитиращ Алековия герой вика: “Булгар! Булгар!”

Слизането надолу ни измъчва. Горещо е, пече, а и краката почват да омекват, на някои излизат и пришки. Всички бързат към онова изворче. Спирам за минута, за да снимам истински алпийски козиорог, разхождащ се досами пътеката като у дома си. Най-после след повече от час и половина стигаме жадувания извор. Искане ни се да изкрещим: “Вода!” Той обаче е почти пресъхнал, но от две малки вирчета с чаша може да се гребе. След стопения сняг тази вода е като амброзия. Насядали сме по камъните и две чаша

обикалят от ръка в ръка. Телата ни се наслаждават на пропълзялия в тях хлад. Една от най-сладките води в живота ми.

Хващаме последното влакче за Белвю. Там ни чака Ицо с камерата. Взима интервюта от всички. Последният му въпрос към мен е: “А в бъдеще?” и аз: “Ами, качихме бившия първенец Монблан, остава да качим сегашния – Елбрус!” Как го казах? Сега вече се задължавам да катеря и Елбрус. Оле-ле!

В лагера има изненада – сменяме пансиона. Отново хаос с багажа, настаняване, но има бира и в задушежни приказки за завършилото изкачване посрещаме нощта, почти измили от себе си миризмата на Вало. Очаква ни сладък сън върху истински кревати. Наистина спим.

На 17-ти усеждаме в просъница тръгването на третата група. В намален състав са. Трима преценяват, че няма да успеят и се отказват, четвърти получава лекарска забрана. От тях на 19-ти само шестима ще достигнат върха.

Наспиваме се хубаво, изчакаме автобуса и местим отново багажа в стария пансион. Почивен ден, но настаняването ще бъде чак следобед. Решаваме да се качим с лифта до Егюи дю Миди – иглата-ретланслатор. Цената на билета обаче е солена – 33 евро до южния връх и още 3 евро за асансьор до самата игла. Иван и Ангел предпочитат почивка на моравата край клуба на парапланеристите – там е мястото за приземяване след скоковете от вр. Бреван и други върхове. Постоянно в небето над Шамони се реят по около 10 крила.

Кабинковата линия е едно велико техническо съоръжение, завършено през 1955 г. При строежа 30 алпинисти са изнесли 1700 м въже на собствения си гръб, по около 30 кг в раница. От 1030 м с едно прехвърляне, 50-местна кабина те изкачва за 16 минути на височина 3842 м. Изведнъж попадаме в дивия планински мир. Под краката ни е 1000-метрова пропаст. Платформата вибрира от движението на стотиците хора и се чувстваш замаян. А наоколо, до където погледът стига приказно вълшебство: ледници и остри, отвесни, скалисти върхове. Пред собствените ми очи е картичката, получена на 50-тата ми годишнина – Гран Жорас и Дан дю Жеан. Наляво ледените полета се оградят от Егюи Верт и Ле Дрю, надясно над нивото на кулата се издигат Такюл, Моди и великия Монблан. Под всичко това ледниците Талефр, Лешо, Жеан насочват снежните си реки към Мер дьо Глас. Точно под кулата е Бялата долина с разпънати по нея палатки и черни движещи се точки около тях. Над огромното ледено поле бавно пълзят панорамните кабинки за Хелбронер. Оттам се слиза с лифт в Курмайор, Италия.

Стоим зашеметени. Буквално не можем да откъснем очи от неповторимите творения на природата. Гледаме това величие и споделяме за какви дреболии си губим нервите и какво нищожество е човек пред природните сили. Два часа направо се кефим, обръщайки се във всички посоки. Маршрутът, по който вчера се изкачвахме, ни се струва прекалено лесен. Правим много снимки и със съжаление чакаме нашия номер кабина за слизване.

На връщане минаваме през центъра на Шамони. Река Арв тече тук бяла като мляко. Близко един до друг са паметниците на д-р Пакар, изкачил за първи път Монблан с помощта на Жак Балма, търсач на кристали, на 8 август 1786 г.! И на самия Балма с проф. де Сосюр – вдъхновителя на изкачването. Красиви сгради, хотели, пансиони, зеленина, цветя и много, най-различни магазини с най-различни стоки, на най-високите цени, които сме виждали. Пример – топка сладолед струва 1,6 евро – около 3,20 лв. Какво да правим? “Е ово е стандарт!” – както казал оня сърбин от вица. Гледаме и трупаме впечатления. Е купуваме все пак по някой дребен сувенир.

В пансиона сме настанени в просторното помещение под покрива. За първи път ни е широко. Пристига втората група. С малко проблеми (Маргаритка е изтървала спалния си чувал в Кулоара) и те всички са стъпили на върха. Корейците са си отишли, столовата е наша и цяла вечер коментираме преживявания.

На 18-ти сутринта, добре отпочинали (постоянно ни се спи, пият ни се течности, а не ни се яде), в 10.30 се отправяме към лифта в Ле Праз. Искаме да отидем до Лак Блан (Бялото езеро) в отсрещния на Монблан масив – Егюет Руж. Цената на лифта е 10 евро и предпочитаме да се изкачим пеша. По приятна пътека, с изтеглени серпентини, пресичайки на няколко пъти поток, за около 2 часа спокоен ход сме на горната лифтова станция Ла Флежер. От терасата, седнали под чадърите, наблюдаваме с възхита целия масив Монблан от вр. Шардоне до вр. Бионасе, припомняме си имената на Иглите на Шамони (Зъбът на крокодила, Зъбът на каймана, Шармоз, Грепон, Фу), споделяме случки от изминалите дни.

Оттук до езерото по указателните табели е час и 45 минути. Миро си прави бързоходна отсечка и го взима за 55 минути, Иван за час, ние равномерно, но без почивки – за час и 20 минути. Среждаме Катя, която се качи с лифта и вече се връща, но изчезна Илиicho. Вечерта ще разберем, че се е качвал все нагоре, стигнал до някакъв сняг, имало катерачи по скалите, ама къде е бил не знае. Голям шемет е, но затова пък екипировката му е само от известни марки.

Лак Блан ни изненадва с кристалните си студени води. Ако не е онова чудо, Монблан, отсреща ще го вземеш за рилско езеро. Не ни изненадват тълпите народ – вече сме свикнали с тях. Сядаме на спокойствие край прохладата. Височината е над 2300 м и от тук осъзнаваш величието и уникалността на Монбланския масив. Виждат се отсрещните ски-центрове с шеметни писти, проходът Балма и зад него Швейцарските планини.

Връщаме се по същия път. Берем гъби, боровинки, малини. Почиваме край студения поток и слизаме при игрищата за голф. Те са разположени на огромна площ. 23 игрища, едно за отработване на далечен удар, пресечени от реката, горички, езерца, канали и други препятствия. Заедно с облицования с цели дървета хотел и клубните постройки образуват едно райско зелено кътче, отрупано с цветя. Тайно си подаряваме голф-топки направо от игрището. В лагера Катя, която ползва днес лифт, е наказана да изпържи гъбите. Прави го много майсторски, с подправки. Гъбите не са малко и макар че сред тях има и някои френски варианти на български гъби, тази вечер те са основното мезе на цялата група. Сутринта всички се събуждат. В последния ни ден за излети Краси ще ходи до прохода Балма, иска да стъпи в Швейцария (на Монблан, тласкан от нуждата бил стъпил в Италия), аз планирам качване до Бреван, другите предпочитат да почиват. Тръгвам по-рано. За два и половина часа (пестя 12 евро) се качвам на Кота 2000 – междинната станция-ресторант на лифта. Тук навсякъде има и ресторант. Продължавам нагоре и след час съм на прохода Бреван. Голяма група италианци яде и прави боклук. Пътеката подсича хребета от задната страна. Намирам пряспа сняг. Правя почивка и използвам снега за охлаждане. След изкачване стигам до стълби, като на ледника Мер дьо Глас, но само около 30 стъпала. Изкачвам ги и съм под вр. Бреван. Още 15 минути и се наслаждавам на панорамата от 2525 м височина. На самия връх има черен полиран кръгъл мрамор с изображението на обзора от 360 градуса и наименованията на виждащите се върхове и обекти. С Монблан вече съм на “ти” и затова разглеждам внимателно езерата и следващите планински вериги зад Егюет Руж.

Часът е един, имам много време и тръгвам към учебните скали на Бреван. Лежа на припек и гледам неуспешните опити на двойка французи да тръгнат по някой от туровете. Омръзна ми и слизам на Кота 2000. В тоалетната пълня манерката, макар че водата тук не се препоръчва за пиене. Сигурен съм, че е номер, да ти вземат еврото. Пътеката, по която се бях качил е безводна. Затова избирам посока към Ла Флежер, с надежда, че ще пресека онези, вчерашните чисти студени потоци. След час и половина излизам на познатата пътека, но много високо от водата. Още половин час и съм на потока, изливам “тоалетната” вода, пия и продължавам по вчерашния маршрут през голф-игрището. Подарявам си една топка пътьом и със спокоен ход се прибирам.

След мен пристига и третата група. Върха са изкачили само 6 човека. С това общият брой изкачили го българи в тези дни става 32 и казват, че това е най-голямата българска група стъпила на Монблан. Бай Петър Чаирски от Перник, на 67 години пък е може би най-възрастния българин, изкачил върха, а дали 15-годишният Димо Динчев не е най-младия?

Вечерта правим разбор на експедицията. Уточняваме отпътуването от Шамони за 11 часа на другия ден. Доволни сме, защото започва да ни чука леко носталгията.

Сутринта на 20-ти започваме да стягаме багажа. Първо едвам намираме кое къде е. Уили (Стоил), който още първия ден си търсеше торбата с крушите, а после всеки ден по нещо друго, разбира се важно, този път търси спалния си чувал. “В автобуса е, един червен!” го успокоява Емо. “Не бе! Син!” – вика Уили. Емо ни намига – “Не улучих!” Хаосът е по-голям от този при тръгването в София. Наместваме се все пак, чакаме още 10 минути Уили да си вземе нещо и потегляме.

Отново правим опит да преминем тунела Монблан, този път от френската страна, но със същия резултат и си хващаме другия път – за Торино през тунела Фрежус.

Довиждане, Шамони! Оставяме частица от себе си тук! Дано дойдем пак!

Пътуваме спокойно до италианската граница. На изхода от Фрежус ни спират карабинери с автомати. След обидно италианско обръщение към нас, Владо преводача им обяснява, че България е в Европа. “Ще бъдете в Европа след 20 години” – му казва офицерът и нарежда всички да слязат от автобуса. На вратата стои куче и души всеки един. Спира малко повече при Госпата и той веднага е отведен. Претърсвали са го, обяснява ни после. След минаване на кучето през автобуса ни разрешават да продължим.

Пресичаме северна Италия, този път по светло. Редят се Торино, Милано, Бреша, Верона, Виченца, Падова. Около Венеция вече мръква. Преди Триест изтърваме отклонението за Словения, но пък 40 минути пътуваме през нощния, феерично осветен Триест, ограден от височини и с бляскащо черно водно пространство в средата. По границите нямаме повече проблеми, дори не ни слагат печати в паспортите, та двете момчета, братя от Македония, се връщат до Италианската бариера. За Македония трябвало печат.

На сутринта изпитваме затруднения от обездвижването. Всеки се оплаква от подути крака. Аз обаче съм шампиона тук. Ходилата са ми като мекици. На всяка почивка слизам и ходя много за да се разнесе отокът, но без видим резултат. На второ място е Жаклин, бия го с едни гърди.

С приближаване на българската граница шофьорите увеличават малко скоростта. Македончетата имат автобус в 8 вечерта. Следващият им е чак след денонощие.

Позабавят ни на Калотина, Миро традиционно пазарува от “Фри шопа”. До София карат без спиране и в осем без 5 сме на Руски паметник. За съжаление автобуса “София – Македония” минава в осем без 3 минути и въобще не спира. Македончетата трябва да нощуват в София. Тук слизат и други хора от групата, включително Уили, който “заклева” Илиан да му намери Синия чувал. Останалите слизаме на стадион “Васил Левски”. Има посрещачи. Сбогуваме се с повечето хора, когато се появява Уили, търсейки Синьото. Илиан обаче го бе отнесъл вече.

Евгени остава последен. Всички забравени в автобуса неща струпваме до неговата раница, сбогуваме се с пожелание за нови срещи в планините и помъкваме багажа из безцветното, автоопушено, бръмчащо, забързано място, наречено София.

Ех Монблан!

Николай НЕЙКОВ